

Етапи європейської інтеграції

Марек Міколайчик
проф., доктор ґабілітований
Університет імені Адама Міцкевича
в Познані (Польща)

переклад: д.і.н., проф. Олена Кравченко

Ідея Європи скрізь віки

- Перші проєкти щодо співпраці в Європі з'явилися в середньовіччі; на чолі об'єднаної Європи мав стати папа Римський або імператор
- Проєкти, створені в XVI-XVIII ст., включали пропозиції щодо спільних інституцій, європейської армії та митного союзу
- У другій половині XIX ст. з'явилася ідея Сполучених Штатів Європи, зародився європейській рух
- Після Першої світової війни об'єднання Європи мало на меті забезпечення її миру і відновлення її економічної та політичної сили, уряди деяких країн були залучені до європейського співробітництва

Чинники, що сприяли європейській інтеграції після Другої світової війни

1. Страх перед Німеччиною
2. Посилення відчуття загрози з боку СРСР (початок холодної війни)
3. Підтримка з боку Сполучених Штатів
4. Політична воля лідерів
5. Виникнення рухів за об'єднання Європи
6. Необхідність відбудови Європи після руйнації
7. Історичний досвід Європи

Концепції європейської інтеграції

1. Наднаціональна Європа

- делегування багатьох повноважень держав-членів за їх згодою спільним органам
- правило більшості голосів
- Європа як федерація

2. Міжурядова Європа

- Європа держав
- держави зберігають свої компетенції
- органи мають технічний характер
- можливість використання вето

«БАТЬКИ» ОБ'ЄДНАНОЇ ЄВРОПИ

Роберт Шуман (1886–1963)

Конрад Аденауер (1876–1967)

Альчіде де Гаспері (1881–1954)

План Шумана

План Шумана

- передбачалося співробітництво між франко-німецькими та іншими країнами в галузі вугілля та сталі
- До переговорів приєдналися 6 країн: Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Нідерланди та Люксембург
- Велика Британія відмовилася від участі в переговорах, головним чином через транснаціональний характер проекту
- Договір про створення Європейської спільноти вугілля і сталі (ЄСВС) було підписано у 1951 р. і набув чинності через рік

Держави ЄСВС

Провал Європейського оборонного співтовариства

- Проект європейської армії було представлено Францією в жовтні 1950 р. з метою запобігання ремілітаризації Німеччини в рамках НАТО після початку війни в Кореї
- До переговорів приєдналися 6 країн: Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Нідерланди та Люксембург
- Договір було підписано в Парижі в 1952 р., але за два роки було відхилено французьким парламентом
- Німеччина була переозброєна в 1955 р. як частина НАТО

Нові проєкти

- Транспортна спільнота
- Сільськогосподарська спільнота
- Спільний ринок
- Співробітництво в галузі мирного використання атомної енергії

Римські договори

- У 1955 р. міністри закордонних справ країн ЄСВС досягли домовленості про початок роботи на спільному ринку та мирному використанні ядерної енергії
- Римські договори було підписано 25 березня 1957 р.:
 1. договір про Європейську економічну спільноту (ЄЕС)
 2. договір про Європейський союз з атомної енергії (Євroatом)
- Римські договори вступили в силу 1 січня 1958 р.

Церемонія підписання Римських договорів

Es wurde durch einen der untersuchten
Tagebuch Einträge unter diesem Datum bestätigt,
dass die Untersuchung am 1. April 1944 stattfand.

ON JUL 20 1964, San Francisco
 signed and delivered at New York present time
 the undersigned, witnesses and
 the undersigned, witnesses and

Am 28. April 1952, 4. Sitzung.

THE OLIVER WRIGHT JR. FOUNDATION
has been established under the following terms:

... ..

100-443888-100

Part 3: *Brucellae*, as well as all other

Fallen & Bruckner, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671,

Subject to approval by the relevant authority.

1947 in Belgien, in der Zeit nach dem Krieg
1947 in der Schweiz, in der Zeit nach dem Krieg

17 Apr 19

mit der Republikation der Bundesrepublik Deutschland

best flammender

pour la Trinité, la République française

17 June 1964

NOT A PRESIDENTIAL ELECTION DOCUMENT

Robertson

and stated that he was

22

512-1-107

Французька Європа

1958-1969

Шарль де Голль (1890–1970)

Європа де Голля

- Як прихильник Європи батьківщин, він виступав проти будь-яких наднаціональних рішень
- Він говорив про європейську Європу, незалежну від США, в якій головну роль має відігравати Франція
- Він вважав Німеччину головним союзником Франції в Європі
- Він виступав проти членства Великобританії в ЄЕС, двічі накладав вето на її кандидатуру (1963 і 1967).
- Він говорив про Європу від Атлантики до Уралу, шукав можливості угоди з СРСР з європейських питань
- Був прихильником спільного ринку, зокрема субсидій сільському господарству

Де Голль і Аденауер

Єлисейський договір 1963

Bundesarchiv, B 145 Bild-P106816
Foto: o. Ang. | 22. Januar 1963

Візит до Москви 1966 р.

Візит до Польщі 1967 р.

Шарль Де Голль і Гарольд Макміллан

1969-1986 рр.

- 1969 р. - Гаазька конференція, нове відкриття після відходу де Голля, оголошення про створення Європейського Союзу (поглиблення співпраці та розширення ЄЕС)
- У 1974 р. було прийнято рішення про створення Європейської ради та прямих виборів до Європейського парламенту
- 1979 р. створена Європейська валютна система
- У 1973 р. відбулося перше розширення ЄЕС: Великобританія, Данія та Ірландія
- У 1981 р. Греція стала членом ЄЕС, а в 1986 р. Іспанія та Португалія

ЄДИНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ АКТ

- Вихід з глухого кута в переговорах про майбутнє Європейського Співтовариства - Саміт у Фонтенбло 1984 р.
- Початок переговорів про створення єдиного ринку
- Підписання нового договору в лютому 1986 р. набув чинності через рік
- Єдиний Європейський Акт офіційно заснував створення спільного європейського ринку та зміцнив політичне співробітництво країн Співтовариства

Договір про Європейський Союз

- Мета була поставлена Єдиним європейським актом
- Участь Франсуа Міттерана, Гельмута Коля та Жака Делора
- Нова міжнародна ситуація:
 1. розпад радянського блоку
 2. возз'єднання Німеччини
 3. домінуюча роль США
 4. війна в Перській затоці 1991 р.

«Батьки» договору про Європейський Союз

Ф. Міттеран

Г. Коль

Ж. Делор

Підписання і ратифікація договору

- праця над новим договором тривала до кінця 1989 р. і супроводжувалася суперечкою щодо природи самого договору та ступеня інтеграції
- договір було підписано в лютому 1992 р. в Маастрихті
- процес ратифікації зіткнувся з перешкодами, був відхилений на першому референдумі Данією, прийнятий незначною більшістю у Франції
- набрав чинності 1 листопада 1993 р.

Європейський Союз

I СТОВП Європейські спільноти	II СТОВП Спільна зовнішня політика та політика безпеки	III СТОВП Співпраця поліції та судів в кримінальних справах
<u>ЄЕС</u> • Митний союз і спільний ринок • С/г політика • Інфраструктурна й промислова політика • Торгівельна політика • Суспільна політика • Освіта і культура • Дослідження й розвиток • Захист прав споживача • Транспортні мережі • Громадянство ЄС <u>ЄВТОАТОМ</u> <u>ЄСВС (до 2002)</u>	<u>Зовнішня політика</u> • Встановлення спільної позиції і діяльності на міжнародній арені • Захист прав людини • підтримка демократії • Допомога третім країнам <u>Політика безпеки</u> • Збереження миру • Західно-Європейський союз – орган безпеки • Співробітництво в рамках НАТО • Європейська система безпеки	<u>Внутрішні справи</u> • Політика надання притулку • Міграційна та візова політика • Захист зовнішніх кордонів • Боротьба з наркоманією <u>Справедливість</u> • Боротьба з міжнародною організованою злочинністю (контрабандою наркотиків і тероризмом) • Судове співробітництво у кримінальних і цивільних справах • Співпраця поліції

Оцінка договору про ЄС

- ЄС не набув міжнародної правосуб'єктності згідно з договором;
- Європейський Союз не став новою спільнотою і не замінив існуючих;
- договір про ЄС – це новий етап на шляху до об'єднання Європи;
- Договір про ЄС залишив багато невирішених питань, передусім він не зміг підготувати ЄС до розширення

Ревізії договору про ЄС

- Автори договору про ЄС передбачили можливість його перегляду під час міжурядової конференції
- Умовою перегляду є згода всіх держав-членів;
- Перший перегляд було здійснено згідно з Амстердамським договором 1997 р.
- Подальші зміни було внесено Ніцейським договором 2001 р.
- Метою обох цих договорів була підготовка ЄС до процесу розширення, особливо його інституцій

Конституційний договір

- Робота над Договором розпочалася в 2000 р.
- Конституційний договір було підписано 2004 р.
- 1 травня 2004 р. 10 країн, у тому числі Польща, стали новими членами ЄС
- Процес ратифікації договору мав бути завершений до 1 листопада 2006 р.
- Відхилено Конституційний договір на референдумах у Франції та Нідерландах

Лісабонський договір - генеза

- пропозиція підготувати новий договір на основі конституційного договору
- підписання нового договору в Лісабоні 13 грудня 2007 р.
- процес ратифікації набирає чинності з 1 грудня 2009 р.

Підписання Лісабонського договору

Підписання Лісабонського договору

Лісабонський договір – резолюції

- ЄС отримав правосуб'єктність, замість назви Європейська спільнота назву ЄС
- договір доповнено Хартією основоположних прав, яка є сукупністю основних прав людини
- вилучено всі положення про державність Європейського Союзу
- договір встановлював посаду Голови Європейської ради, який обирається на 2,5 роки
- посилено роль Європейського парламенту, а також ролі національних парламентів
- створено посаду Верховного представника Союзу із закордонних справ та політики безпеки
- визначено порядок виходу країни з ЄС

ЄС сьогодні

Головні інституції ЄС

- Європейський парламент – представляє громадян, налічує 705 членів
- Рада Європейського Союзу – представляє інтереси держав-членів
- Європейська рада – лідери держав і урядів, встановлює загальні пріоритети
- Європейська комісія – захищає інтереси всього ЄС
- Європейський Суд - розглядає запити держав-членів, установ ЄС та громадян
- Європейський центральний банк
- Європейський аудиторський суд – розраховує бюджет ЄС

Бюджет ЄС на 2021-2027

- Повний бюджет ЄС на 2021-2027 рр. становить 1,85 трлн євро, з яких 1,1 трлн – у довгостроковому бюджеті та 750 мільярдів – у «інструменті тимчасового покращення», фонді післяепідемічної реабілітації
- Фонд післяепідемічної реабілітації розділений на 390 мільярдів доларів безповоротних грантів і 360 мільярдів доларів на кредити з низькими відсотками

Принципи економічного права ЄС

1. Вільне переміщення товарів
2. Вільне пересування працівників
3. Свобода ведення бізнесу: право засновувати компанії в межах ЄС
4. Вільний рух послуг
5. Вільний рух платежів і капіталу
6. Дотримання правил конкуренції